

Univerzita Karlova v Praze

ZÁZNAM O PRŮBĚHU OBHAJOBY

DIPLOMOVÉ PRÁCE

Název práce: *Český jazyk na Krymu*

Jazyk práce: český

Student: Zuzana Wildová

Fakulta: Pedagogická

Studijní program: Učitelství VVP pro SŠ – český jazyk – dějepis

Vedoucí / školitel: PhDr. Ladislav Janovec, Ph.D.

Oponent(i): doc. PhDr. Eva Hájková, CSc.

Předseda komise: PhDr. Ladislav Janovec, Ph.D.

Členové komise: PhDr. Olga Palkosková, Ph.D.

PaedDr. Simona Pišlová, Dr.

doc. PhDr. Eva Hájková, CSc.

PhDr. Pavla Chejnová, Ph.D.

Datum obhajoby: 8. 9. 2011

Průběh obhajoby:

Autorka seznámila komisi s problematikou české menšiny a výukou českého jazyka na Krymu, prezentovala cíle své práce a metodu sběru materiálu. Dále charakterizovala vzorek respondentů a kritéria, na základě kterých vybírala respondenty. Popsala nejčastější jevy, jež v mluvě respondentů zachytila. Zdůrazňuje velkou míru srozumitelnosti českého jazyka respondentů.

Vedoucí práce

Studentka získala velice cenný materiál, zpracovala téma, kterému v české lingvistice není dosud udělována větší pozornost. Je škoda, že neměla k dispozici moderní technické vybavení, které by jí pomohlo lépe a přesněji identifikovat zpracovávané jevy. Příkladové pasáže jsou průkazné, ovšem v textu, v němž hovoří o přízvuku, nejsou přízvuky v příkladech uvedeny. Ortoepická norma uštiny by neměla být důvodem k výslovnosti [xó'díla]. Na několika místech studentka hovoří o změně, má ale na mysli záměnu.

Ač se studentce dařilo držet stylovou úroveň práce, na některých místech je text obtížně srozumitelný. Drobné pravopisné nedostatky a překlepy jsou naznačeny v textu práce.

Celkově jde o pečlivě zpracovanou práci, studentka na tématu pracovala velice samostatně. Podařilo se jí podchytit i některé obecnější tendence a obecnější závěry o jazyce české menšiny na Krymu, což rovněž oceňuji. Objevují se některé nepřesnosti v užívání termínů.

Připomínky vedoucího práce

Studentka k práci nevyužila Jazykový atlas, což pro zpracování práce nevadí. Bylo by ovšem zajímavé, pokud by se pokusila vymezit oblasti, odkud mohli předkové respondentů pocházet (podle fonetických rysů, které se jí podařilo zachytit a které ukazují na nářeční původ).

Termín asimilace znělosti se nepoužívá pro koncové pozice, v nichž zaniká znělost konsonantu – s. 48. Na straně 42 hovoří studentka o dvou zásadách při výslovnosti přejatých slov, ovšem uvádí následně tři. Na s. 51 uvádí studentka, že mluvčí Českou republiku označují často metaforicky, ale jde spíše o metonymii.

Reakce autora

Podle výslovnostních rysů autorka našla možný původ předků mluvčích v severočeských nářečích, dále v chodském a jindřichohradeckém (práce s Jazykovým atlasem).

Na konci slov hovoříme o neutralizaci znělosti.

Další dvě připomínky uznala jako svoji chybu – šlo o chybně uvedenou citaci a spojení více faktorů dohromady.

Oponent práce

Široký název práce by se vzhledem k jejímu obsahu slušelo zúžit alespoň podtitulem: zvuková stránka češtiny Čechů na Krymu). Registruji nedostatečný popis vzorku respondentů, nevhodné konstatace, např. nic neříkající vymezení věku respondentů („u tří je nižší“) – str. 23. Chybí zhodnocení výslovnosti jednotlivců – ukázky českých promluv nesystematicky vložené do jednotlivých kapitol sice ilustrují právě komentovaný jazykový jev, neumožní však posoudit celkový stav zvukové stránky češtiny jednotlivce. Jako nedostatek vyzní i nestandardně vedené šetření – autorka uvádí plná jména respondentů, což by asi být nemělo. V práci chybí závěr – je nahrazen popisem obsahu jednotlivých kapitol.

Stylistické neobratnosti typu snaha na sebeurčení, str. 6; formální nepřesnosti, např. na str. 38.

Dotazy a připomínky oponenta práce

Bylo ve vašem materiálu intervokální oslabování výslovnosti konsonant vždy známkou nedbalé výslovnosti, nebo též důsledkem zvýšeného mluvního tempa respondentů?

Přestože jste nesledovala soustavněji češtinu u mladších respondentů, můžete komentovat generační rozdíly ve zvukové realizaci češtiny v dané oblasti, pokud existují?

Mají odchylky zvuku krymské češtiny od standardní zvukové realizace češtiny rodilými mluvčími v Česku srovnatelný charakter, nebo registrujete osobité rozdíly?

Registrovala jste odchylky od soundu češtiny ve využití suprasegmentálních jevů v řeči krymských Čechů motivované odlišnostmi v syntaxi ruštiny, resp. ukrajinštiny?

Reakce autorky

Autorka objasnila, proč přesně nezjišťovala věk respondentů. Pripustila, že v práci použila plná jména záměrně na základě ruských etnologických výzkumů a dohody s respondenty.

Příklady autorka uváděla na základě kvality záznamu podle typičnosti ve výslovnosti jednotlivých respondentů.

Intervokální oslabování lze považovat za projev nedbalé výslovnosti, bylo by možné je považovat za projev ruského tempa, ovšem u respondentů bylo tempo řeči spíše pomalejší – především v pasážích věnovaných vzpomínkám a vyprávěním příhod z mládí. Ve většině případů jde tedy opravdu o nedbalou výslovnost nebo vliv ruské redukce vokálů.

Generační rozdíly lze těžko porovnat, protože malý vzorek mluvčích ze střední generace byl specifický tím, že v rodině nemají Rusy a více se zajímají o otázky české menšiny.

Pohovořila rovněž o své zkušenosti a na jejím základě se pokusila charakterizovat výslovnost nejmladší generace.

Vlivy ukrajinštiny a ruštiny v suprasegmentální rovině se neprojevují tolik – intonace není tolik spjata s přízvukem, jako je tomu v ruštině. Výraznější je klesání v oznamovacích větách. V otázkách není taková koncentrace výslovnosti na slovese, jako je tomu v ruštině. Zvolací věty mají ovšem klesavou intonaci s důrazem na první slovo. V některých typech vět tedy vlivy jsou, ale ne ve všech.

Diskuse

Probíhala průběžně během obhajoby.

Autorka byla přítomna všem nahrávkám, vedla získané rozhovory.

Perspektivu češtiny na Krymu vidí autorka špatně, protože v současné době je vyučována pouze třítydenními letními kurzy, což je bohužel nedostačující. Zatím ovšem stále jazyk je vymezovací aspekt etnicity české krymské menšiny.

Výsledek obhajoby: velmi dobře

PhDr. Ladislav Janovec, Ph.D.

[jméno předsedy]